

P R E D G O V O R

~

Ponovno izlaženje "M U Z E O L O G I J E" poticano je bilo sa više strana ali su zapreke redovito bile takove da, unatoč dobre volje i želje, do realizacije nije moglo doći. Postdiplomski studij iz muzeologije u okviru Centra za studij bibliotekarstva, dokumentacije i informacionih znanosti Sveučilišta u Zagrebu dao je neposredni poticaj da se izdavanje Muzeologije nastavi u dosadašnjoj formi i koncepciji. Stari a i novi brojevi Muzeologije trebali bi da posluže kao priručna literatura za studij muzeologije i za rad u muzejima. Sa tom namjerom i željom izdajemo nove brojeve Muzeologije nakon zastoja od deset godina.

Izdanje Muzeologije omogućeno je u okviru Muzejskog dokumentacionog centra u Zagrebu.

U okviru Centra za studij bibliotekarstva, dokumentacije i informacionih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, realiziran je 1966 - 67 god. postdiplomski studij iz muzeologije.

Već kod osnivanja ovog Centra bila je odmah predviđena i muzeologija uz bibliotekarstvo, arhivistiku i ostale discipline.

Muzeologija kao disciplina nigdje se kod nas ne predaje u onom opsegu i sa onim aspektom koji bi osposobio muzejske radnike za vrlo odgovornu funkciju u muzejima. Muzejima je povjerena naša kulturna baština pa stoga zajednica nemože i nesmiije ostati nezainteresirana o kvaliteti sposobnostima i znanju ljudi koji tom kulturnom baštinom rukovode. Stoga je u okviru postojećeg Centra realiziran već ranije planirani studij i specijalizacija za muzeologiju - analogno studiju bibliotekarstva.

Savremena koncepcija muzeja tretira ove ustanove kao " dokumentacione centre za svoja područja rada i djelovanja." Muzeologija kao struka u svojoj biti oslanja se na dokumentaciju i iz toga aspekta je povezanost muzeologije za bibliotekarstvom i dokumentacijom nerazlučiva.

Predviđeni kolegiji koji se uklapaju u strukturu dosadašnjeg studija i organizacije nastave obuhvatili bi osnovne probleme muzeološke tematike kao i dopunu uvedenim kolegijama sa temama koje su vezane za muzejsku službu, koji su potrebni za stručnu izobrazbu i specijalizaciju muzejskih kadrova. U okviru ovih kolegija razvio bi se studij za unapređenje - za nas i naše prilike toliko potrebnog novog naučnog područja - muzeologije.

Studij muzeologije, omogućio bi ne samo usavršavanje samog studija nego i rješavanje niza aktuelnih i akutnih problema kako pojedinih naših muzeja tako i opće muzeološke problematike koja je vezana za naše muzeje. Stoga je ovaj studij od direktnog interesa i za svaki naš muzej.

Činjenica da se za studij III stupnja, sa akcentom na muzeologiju, odmah javio kadar muzejskih radnika koji iza sebe već imaju konkretne rezultate rada baš kao muzejski radnici, najbolje pokazuje potrebu ovog studija na jednom višem stručnom i naučnom nivou i daje garanciju da će se ovaj studij zajedničkom suradnjom i iskustvom usavršiti i razviti na onaj nivo koji je našim muzejima potreban.

U ovom šestom broju Muzeologije donosimo sadržaj nastupnog predavanja za postdiplomski studij Muzeologije na svaučilištu u Zagrebu koje je održano 13.XII 1966. Donosimo uvodne misli prof. Bože Težaka koji je ne samo voditelj cjelokupnog postdiplomskog studija ovog Centra nego je i inicijator i realizator studija Muzeologije. Ove uvodne misli iznio je prof. Težak kao uvod u nastupno predavanje iz muzeologije, koje donosimo u nastavku.

Uvodne misli prof. Bože Težaka
održane kao uvod u nastavno pre-
davanje za postdiplomski studij
MUZEOLOGIJE na Sveučilištu u
Zagrebu 13. XII 1966.

Danas kad otvaramo osobiti smjer unutar našeg Centra za studij bibliotekarstva, dokumentacije i informacionih znanosti, meni je drago da možemo i ovom prilikom naglasiti usku vezu između muzeoloških disciplina i onih znanosti i službi koje se u širem aspektu nazivaju dokumentacionima ili informacionima.

Sigurno je, da civilizacije nema bez kontinuiteta, bez osvrta, ocjene i dokumenata prošlosti i sadašnjosti, pa u tom kontekstu muzejima ne treba tražiti još i posebna opravdanja. Mi jednostavno ne možemo ocijeniti sadašnjost, ni praviti punovrijedne projekcije za budućnost, ako ne raspolažemo sa što reprezentativnijim i dokumentiranim saznanjem prošlosti i u tom okviru jasno uočene sadašnjosti. Najbitnije dokumente o tome obično imamo u muzejima. Zato ću se ovdje ukratko osvrnuti samo na vezu između muzeologije i dokumentacije.

Ponajprije valja ustanoviti da je muzeologija kompleksna znanstvena i stručna disciplina, jer obično autentični osobiti objekti koji postaju subjekti muzejskog sadržaja traže najčešće znanstvenu obradu, pa tako i vrlo detaljnu studijsku dokumentaciju. Jednako, oni su i sami po sebi autentični dokumenti određenog djelovanja, osobitog shvaćanja, neke epohe, ili osobitih prilika. Bez znanstvene, ili bar stručne obrade, predmeti su bez bitnog efekta, pa su u tom smislu muzeji istovremeno i veliki laboratoriji sa zadaćom vezanog prenosa informacija na uže ili šire krugove u sredini u kojoj djeluju.

To prenošenje informacija koje su vezane s objektima mora se i dalje vezati na šire sisteme kako bi se mogla ocijeniti uloga objekata ili fenomena u prirodi ili civilizaciji.

Vrlo često se traži dokumentacija primarnog karaktera, jer se obrađuju unikatni koji znače više u kompleksu njihove geneze i funkcije. Prema tome bez dubokog i širokog znanstveno-stručnog pristupa subjektu-objektu ne može ni biti punovrijedne muzejske zbirke.

U slučaju kad se ne radi o unikatima, već se prikazuju interesantni objekti ili ilustriraju situacije, sve bez autentičnih primjeraka, onda tek dolazi do izražaja puna potreba za dokumentacijom i znanstveno-stručnom selekcijom, jer se ne izlažu sami po sebi vrijedni predmeti. Traži se, da se na osobito pogodan način demonstrativno izrazi značenje nekog predmeta ili pojave, pa tu onda valja primijeniti i umjetničko-emotivne i rafinirano-tehničke metode i tehnike.

Prema tome u cjelokupnom djelovanju na sakupljanju, sređivanju, obradi, izboru i izlaganju, imamo u muzeologiji jednake ili vrlo slične aktivnosti kao i kod suvremene dokumentacije, ili tačnije, to i jest dokumentacija osobito vezana za osobite predmete ili događaje. Posebno mjesto kod toga zauzima sama dokumentacija o nastanku, sadržaju, personalnim i organizacionim elementima samih muzejskih ustanova.

Iako je kod muzeja naglašena uloga skupljanja radi čuvanja, ipak, uistinu, ako muzeji djeluju u smislu suvremenih smjernica kao osobito strukturirane ustanove za upozoravanje javnosti na važne događaje i predmete, onda njihova uloga, vještina i iskustvo u izlaganju ne može da se dovoljno naglasi.

Sada, kad se počinje toliko osjećati poplava publikacija, pa kad je izbor i agresivno izlaganje upravo nužda da se ne samo lajik već i stručnjak razabere i upozori na najvažnije publikacije, onda ta djelatnost izlaganja postaje prvorazredno utjecajan faktor i za dokumentaliste i za bibliotekare. Prema tome tu možemo govoriti o djelovanju povratne sprege. Također, suvremeno izlaganje traži tumačenje, bilo individualizirano, bilo kolektivno, bilo masovno, pa suvremena sredstva komunikacija i informacija ovdje dolaze u obliku audiovizuelnih sredstava, programiranih instrukcija, filma, radija, televizije, a i potpuno nekonvencionalnih uređaja (računara, automata i dr.).

Tako spektar dokumentacije, s jednim krajem u tradicionalnim bibliotekama, preko dokumentacije u užem smislu, pa sve do drugog kraja informacionih znanosti i službi, sasvim normalno obuhvaća i muzeologiju. Ona nije tu nešto narinuto, nasilno uklopljena disciplina, već sasvim prirodni, sadržajni dio dokumentacije koja nije samo radi čuvanja, već i iskorišćenja, kao što je to funkcija suvremenih biblioteka, suvremenih informacionih znanosti i komunikacionog inženjerstva.

U tom smislu međusobnog prožimanja, nadopunjavanja, i povratne sprege između raznih znanosti i širokih suvremenih struka uopće, pa njihovih odraza u muzejima, arhivima, bibliotekama, dokumentacionim i informacionim centrima, kao zajedničkim laboratorijima i demonstraciono-instruktivnim ustanovama, treba gledati i ovaj naš korak da se na Sveučilištu u Zagrebu nađe u prirodnoj sredini i naša muzeološka struka i nauka.

Prof. Božo Težak